

QUÁN CHIẾU

Mới bắt đầu vào hè mà không khí Cam Lâm quá nóng bức nhất là những Xã cận sơn này, làm tôi nhớ đến một trưa hè cách đây đã hơn mười năm, trên đường Đông Hà vào Huế! Ai ở xứ Quảng Trị - Thừa Thiên tất đã quá biết cái nóng "nảy lửa" ở đây. Mỗi lần có ngọn gió Lào thổi thì sức nóng lại được bồi thêm và cát bụi mù trời.

Hôm đó tôi và Quang Châu - người bạn cùng sinh hoạt trong Gia đình Phật tử Hướng Thiện đi từ Đông Hà vào Huế trong buổi trưa hè (vì có duyên sự đành phải đi vào lúc này). Hai anh em trên chiếc xe Honda, Quang Châu lái, trời nóng bức đã đành, cái nóng của đường nhựa lại cứ hắt vào người nữa. Thịnh thoảng cũng có một cơn gió nhưng chỉ để tạt thêm sức nóng oi bức, bụi tung mù trời.

Quang Châu bảo:

- Giờ anh hãy quán chiếu sao cho có được luồng gió mát thổi qua, quán chiếu sao cho trên đường đi êm ả thoải mái.

Tôi cười:

- Ngày xưa khi La hầu La đi khất thực, bọn trẻ tinh nghịch bốc cát bỏ vào bát, đến giờ thọ trai La hầu La ngồi buồn rầu dưới gốc cây. Đức Phật ân cần hỏi: "Sao con ngồi ủ rũ vậy?" La hầu La nghiêng bát cho Đức Phật xem rồi òa khóc, Ngài dịu dàng bảo: "Thế Tôn đã dạy con cách quán chiếu rồi mà!" La hầu La liền đáp: "Con đã quán chiếu mãi mà cát vẫn là cát." Ngài cười: "Ta có dạy con quán chiếu để cát hóa thành cơm đâu?!"

Quang Châu cười ngắt nghẻo.

Đi được một đoạn, phía bên kia đường có một bà đầu đội cái nón đã xơ vành, áo quần đã quá bạc màu, chân mang đôi dép mỏng tanh vì đế đã quá mòn, quày một gánh nặng toàn là sắt phế thải và thùng cát-tông hư nát.

Tôi liền bảo:

- Quang Châu nhìn bà đó thật kỹ đi rồi quán chiếu, sẽ thấy mình đang đi trong gió mát, honda đang lướt nhẹ thông dong.

Châu chăm chú nhìn bà ta rồi cất tiếng:

- Đúng rồi! Mình còn thấy được mấy đứa con của bà đang vui vẻ trong bữa cơm chiều nay vì có thêm được một số thức ăn quý giá, ít nhất có rau lang chấm nước mắm chanh đường và ít con cá cơm kho chứ không như những ngày qua, chỉ có rau hỗn tạp dọc bụi bờ chấm nước muối.

- Vâng, cái thấy nó cũng do "quán chiếu" nhưng lại là trong phạm trù suy tưởng; cái thấy anh em mình đang đi trong gió mát mới đúng là "quán chiếu." Có người thấy cái vỏ chuối trên nền xi măng, nhặt lên ngay vì thấy được cái vỏ chuối ấy có thể giết chết một mạng người. Cái đó là tư duy qua trải nghiệm chứ chưa hẳn là "quán chiếu" vì quá khứ đã từng có một phụ nữ trượt vỏ chuối mà đã bị sẩy thai.

Thưa anh chị em, để quán chiếu chúng ta phải có cái nhìn sâu thẳm, dĩ nhiên là nhìn bằng tâm thức, không thể nhìn bằng mắt trần, nhìn với "Pháp trí" chứ không phải nhìn với "thế trí," để thấy rõ cái gì đã từng xảy ra, nhìn thấy những nguyên nhân này liên kết với những nguyên nhân kia, nhìn rõ cả một chuỗi nhân duyên sinh diệt để rồi đi đến cái hậu quả sau cùng (những nhân duyên ấy lắm lúc tinh tế và phức tạp, bình thường khó mà nhận ra được). Chúng ta phải luôn luôn an trú trong chánh niệm, phải biết vận dụng giáo lý "duyên sinh vô ngã" vào "chánh tư duy."

Anh chị em chúng ta đã từng học phép quán chiếu, nhưng còn phải biết cách quán chiếu. Trước một thực trạng hay trước một vấn đề nan giải (kể cả sự khó khăn trong việc tu học bản thân), chúng ta phải quán chiếu thật sâu mới có thể tự tìm ra cách giải tỏa.

Có lắm người, hạnh phúc đang trong tầm tay của mình mà không thấy, mãi thờ than, rên rỉ vì họ chẳng biết quán chiếu và không có được cái "tri túc," luôn luôn chạy theo ảo ảnh xa vời.

Đối với tập thể, trước một vấn đề gay cấp, phức tạp chúng ta phải bình tâm quán chiếu thật sâu, muốn quán chiếu được sâu, chúng ta phải biết cùng nhìn về một hướng và cần nhất là "đồng tâm nhất trí," không ngại khó khăn.

Thân ái,

BBT